

Oszacowanie i ocena wkładu RPO WP w realizację celów Strategii Europa 2020

Wstęp metodologiczny

W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie badawcze dotyczące wpływu RPO WP na Cele Strategii Europa 2020 przeprowadzono analizę statystyczną i ekonometryczną. W analizach wzięto pod uwagę przede wszystkim dane dotyczące ilości i wartości podpisanych umów o dofinansowanie w poszczególnych kategoriach interwencji, a także wartości wskaźników powiązanych z poszczególnymi Celami Strategii Europa 2020.

Metodologia estymacji wpływu

Wkład interwencji RPO WP w realizację *Strategii Europa 2020* na koniec 2023 roku wyznaczono z użyciem panelowego modelu ekonometrycznego z efektami quasi-stałymi. Model uzależnia wartość wskaźnika Strategii od skali wydatków w ramach RPO WP na cele odpowiadające danemu wskaźnikowi oraz od zmiennych kontrolnych opisujących strukturalne cechy regionu (m.in. PKB per capita względem PKB krajowego, wskaźnik urbanizacji, gęstość zaludnienia). Formalny zapis:

$$y_{ij} = \beta^T \mathbf{x} + (\gamma^T \mathcal{J}) * E_{it} + \varepsilon_{it}$$

oznaczenia: \mathbf{x} : wektor zmiennych kontrolnych, \mathcal{J} : efekty stałe dla województw, β : wektor parametrów związanych ze zmiennymi kontrolnymi, γ : wektor parametrów mierzących wpływ wydatków RPO, E : wydatki RPO, i : województwo, t : rok, ε : składnik losowy.

Po zidentyfikowaniu wkładu interwencji RPO w osiąganiu celów *Strategii Europa 2020*, zaprognozowano wkład RPO WP do 2023 roku w oparciu o skonsultowany z Zamawiającym czasowy rozkład wydatkowania środków RPO WP. Prognozy dokonano przy zastosowaniu modeli trendów o specyfikacji zależnej od danych historycznych. Wyniki porównano ze zdefiniowanymi na szczeblu krajowym wartościami docelowymi.

Identyfikacja projektów wpisujących się w cele Strategii Europa 2020 została przeprowadzona na podstawie danych zawartych w bazie SL 2014 według zmiennej kategoria interwencji. Szczegółowe przypisanie kategorii interwencji do poszczególnych celów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Powiązanie celów Strategii Europa 2020 z kategoriami interwencji projektów

Cele Strategii 2020					
	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5
Kategorie Interwencji	067, 102, 103, 104, 106	002, 056, 057, 058, 059, 060, 061, 062, 064	003, 009, 010, 011, 012, 013, 014, 015, 016, 021, 023, 024, 025, 026, 027, 035, 036, 039, 040, 041, 042, 043, 044, 065, 068, 069, 070, 071, 083, 084,	049, 050, 051, 052, 115, 116, 117, 118	073, 080, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113

			085, 086, 087, 090, 100		
--	--	--	----------------------------	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Ocena wpływu realizacji RPO WP 2014-2020 na Cele Strategii Europa 2020

Po umiarkowanym sukcesie *Strategii Lizbońskiej* (2000-2010) UE wprowadziła kolejny dziesięcioletni plan rozwoju, *Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* (*Strategię Europa 2020*). W diagnozie, obok niezdolności Europy do niwelowania luki rozwojowej względem Stanów Zjednoczonych, pojawiły się nowe konteksty: globalizacja, ograniczoność zasobów i starzenie ludności. Uznano, że długookresowy wzrost (a w szczególności wyjście z globalnego kryzysu 2008-2009) wymaga wyznaczenia innych niż dotąd działań. Zidentyfikowano 3 priorytety:

- rozwój *inteligentny*, tj. oparcie gospodarki na wiedzy i innowacjach;
- rozwój *zrównoważony*, tj. wzrost efektywności wykorzystania zasobów i konkurencyjności;
- rozwój *sprzyjający włączeniu społecznemu*, tj. dbałość o wysokie zatrudnienie, spójność społeczną i terytorialną,

którym przypisano mierzalne Cele, w tym:

- Zatrudnienie - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- Badania i rozwój - na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- Zmiany klimatyczne i energia - należy osiągnąć cele „20/20/20”: obniżenie emisji gazów cieplarnianych o 20 proc. w porównaniu z rokiem 1990, 20 proc. energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20 proc.;
- Edukacja - liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- Ubóstwo i wykluczenie społeczne: liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln

Osiągnięcie wyżej wymienionych wartości wskaźników w 2020 miało stanowić miarę realizacji celu głównego Strategii. Państwa członkowskie otrzymały swobodę w ustalaniu wartości docelowych wskaźników na poziomie krajowym, z uwagi na znaczące dysproporcje w poziomie rozwoju między nimi. Wielkości docelowe dla Polski opisano w *Krajowym programie reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020” w Polsce z 2011*. Ich podsumowanie zawiera poniższa tabela.

Tabela 2. Wskaźniki Strategii Europa 2020 i ich wartości docelowe

	Wskaźnik	nazwa skrócona wskaźnika	cel UE	cel Polski
Cel 1	wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64	zatrudnienie	75%	71%
Cel 2	nakłady na B+R względem PKB	B+R	3%	1.7%
Cel 3	emisja gazów cieplarnianych (1990=100)	gazy cieplarniane	-20%	spadek
	udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto	energia odnawialna	20%	wzrost

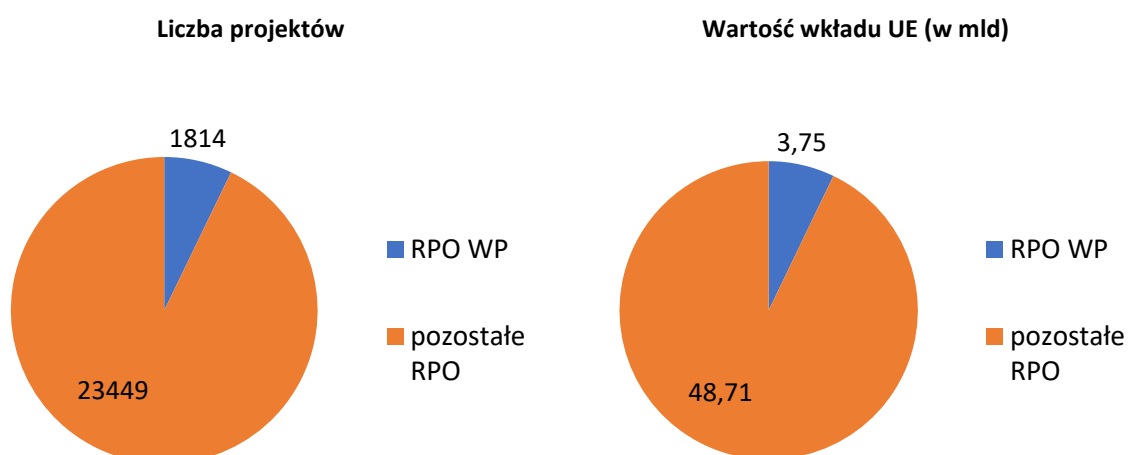
	zużycie energii pierwotnej	energia pierwotna	poprawa 20%	96 Mtoe
Cel 4	młodzież niekontynuująca nauki	młodzież	10%	4.5%
	osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie	wykształcenie	40%	45%
Cel 5	wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy)	ubóstwo	20 mln	1.5 mln

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Europa 2020 oraz Krajowego programu reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020” w Polsce.

Osiągnięciu *Strategii* służy m.in. realizacja programów operacyjnych uwzględnionych w Umowie Partnerstwa przyjętej 9 stycznia 2014 roku przez Radę Ministrów, które są współfinansowane ze środków europejskich. Na szczeblu krajowym realizowanych jest osiem krajowych programów operacyjnych, zaś na szczeblu regionalnym 16 RPO. Każdy z nich ma w założeniu przyczynić się do realizacji celów Strategii Europa 2020. W związku z tym, zgodnie z zapisami RPO WP, program ten formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się we wszystkie trzy priorytety Strategii. Zgodnie z zapisami Programu ok. 40% środków UE zostanie przeznaczonych na wsparcie rozwoju zrównoważonego, ok. 35% na działania na rzecz wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, zaś ok. 21% na wsparcie rozwoju inteligentnego.

Do 31.12.2018 w ramach RPO Województwa Podkarpackiego sfinansowano 1814 projektów związanych z celami Strategii UE - stanowi to 7% projektów finansowanych w ramach wszystkich regionalnych programów operacyjnych przyczyniających się do realizacji któregoś z celów. Równocześnie stanowi to 80,2% wszystkich projektów realizowanych w Programie. Na projekty te przypada 3,75 mld zł wkładu unijnego (stanowiąc 7% wkładu UE w ramach projektów realizujących cele SE2020 i finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych). Wkład unijny w dotychczasowych projektach realizujących cele SE 2020 stanowi 65,6% całości wkładu unijnego w projekty RPO WP. Pod względem zarówno ilościowym, jak i finansowym projekty realizowane w ramach podkarpackiego RPO stanowią ok 7% wpływu wszystkich regionalnych programów operacyjnych na Strategię Europa 2020.

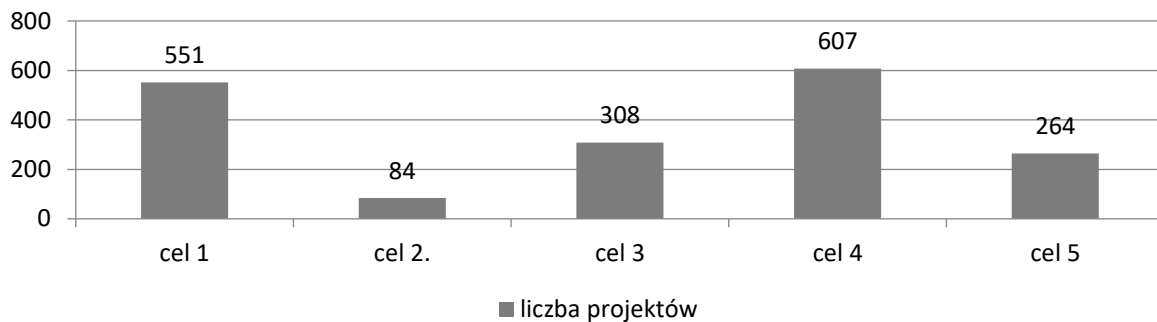
Wykres 1. Liczba projektów oraz wartość wkładu UE dla projektów wpisujących się w cele Strategii UE 2020 i finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Pod względem liczby projektów RPO Województwa Podkarpackiego przyczynia się przede wszystkim do realizacji Celu 4 (26,8% projektów finansowanych w RPO WP wpisuje się w te cele) i Celu 1 (24,5% projektów). W najmniejszym stopniu projekty wpływają na realizację Celu 2 (3,7% projektów).

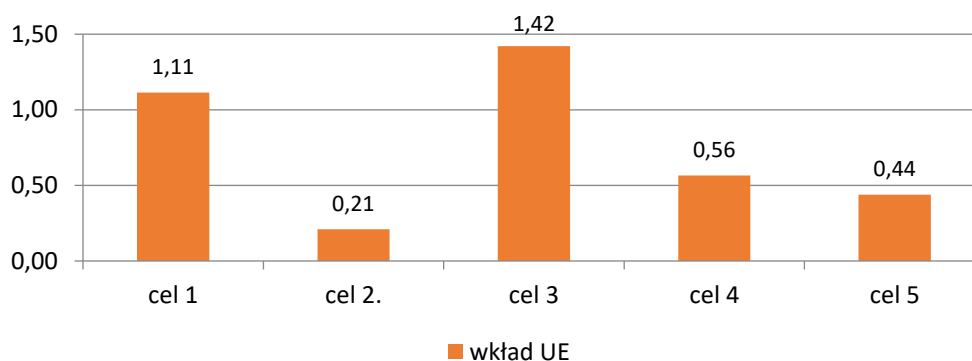
Wykres 2. Liczba projektów finansowanych w ramach RPO WP wg celów Strategii UE, w które się wpisują

Źródło: opracowanie własne

Do nieco innych wniosków można dojść biorąc pod uwagę wysokość finansowania z UE. Wkład środków europejskich skierowany jest głównie do projektów związanych z celem 3 (24,9% wkładu UE w ramach RPO WP) oraz celem 1 (19,5%). Najmniejsza wartość wkładu unijnego przypada na realizację celu 2 (3,7% ogólnej wartości finansowania z UE w ramach RPO WP).

Wykres 3. Wartość wkładu UE w ramach RPO WP wg celów Strategii UE, w które się wpisują (mld zł)

Źródło: opracowanie własne

W kontekście prowadzonej analizy kluczowe znaczenie ma harmonogram konkursów, który definiuje moment interwencji, a przez to moment pojawienia się pierwszych efektów i ich ucieleśnienia w danych statystycznych. W ich świetle pierwsze znaczące środki zostały wydatkowane w 2016 lub 2017 roku. Jako wielkość interwencji w 2020 roku przyjęto wartość dopełniającą całkowitą alokację (alokację niewykorzystaną do końca 2019). W większości przypadków jest to równoznaczne z faktem, że ok. 40% środków prognozowanych na lata 2019-2020 wykorzystanych zostanie dopiero w 2020 roku. Innymi słowy będzie miało ograniczony wpływ na osiągnięcie celów *Strategii Europa 2020* w horyzoncie jej obowiązywania.

Poniżej opisano wpływ RPO WP na każdy z poszczególnych pięciu celów Strategii Europa 2020.

Cel 1. Zatrudnienie

Realizacja Celu Strategii związanego z zatrudnieniem jest jednym z najważniejszych priorytetów RPO WP 2014-2020. Część działań stanowi kontynuację procesu wdrażania komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 i została zaprogramowana na bazie doświadczeń poprzedniej perspektywy finansowej. W latach 2014-2020 cel ten realizowany jest na poziomie RPO WP przede wszystkim przez projekty finansowane z EFS, w tym:

- całą 7 Oś Priorytetową Regionalny rynek pracy, w tym:
 - Działanie 7.1. Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy – projekty konkursowe
 - Działanie 7.2. Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty pozakonkursowe PUP
 - Działanie 7.3. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
 - Działanie 7.4. Rozwój opieki żłobkowej w regionie
 - Działanie 7.5. Rozwój kompetencji pracowników sektora MŚP
 - Działanie 7.6. Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie
 - Działanie 7.7. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości – ZIT
- większość działań 9 Osi Priorytetowej Jakość edukacji i kompetencji w regionie:
 - Działanie 9.1. Rozwój edukacji przedszkolnej
 - Działania 9.3. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych
 - Działanie 9.4. Poprawa jakości kształcenia zawodowego
 - Działanie 9.5. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w formach pozaszkolnych

Ponadto do obszarów mających wpływ na cel związany z zatrudnieniem zaliczyć należy działania finansowane z EFRR dotyczące rozwoju infrastruktury przedszkolnej, a także szkolnictwa zawodowego, ustawicznego i PWSZ:

- dwa Poddziałania w 6 Osi Priorytetowej Spójność przestrzenna i społeczna:
 - Działanie 6.4. Infrastruktura edukacyjna:
 - Poddziałanie 6.4.1. Przedszkola
 - Poddziałanie 6.4.2. Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ

Analizując jednak projekty według kategorii interwencji można jednak zauważyć, że w realizację Celu 1 włączone powinny być także projekty wdrażane w ramach OP 1.

Ostatnie lata to zdecydowana poprawa sytuacji na regionalnym rynku pracy, na co wpływ miały pozytywne trendy rozwojowe w kraju. Od 2014 roku systematycznie i wyraźnie rośnie wskaźnik zatrudnienia – w 2014 wynosił on 62%, zaś aż 69,6% w roku 2018.

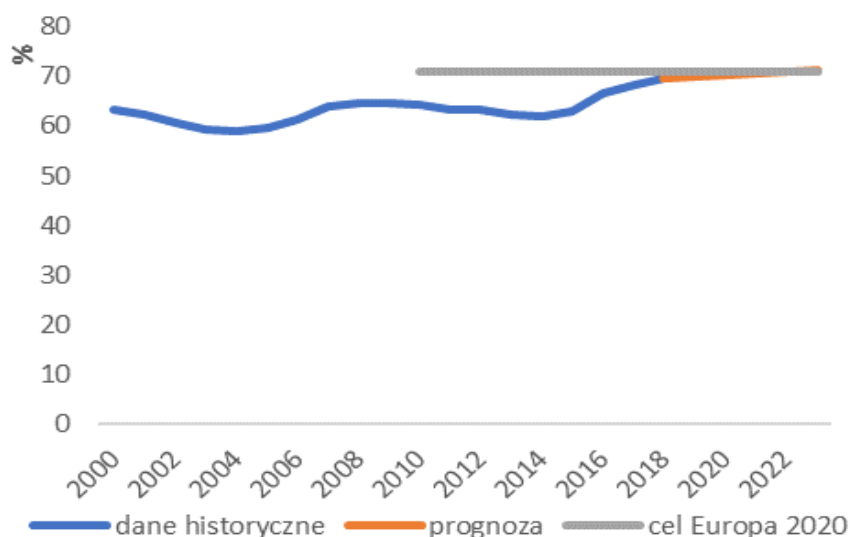
Analiza ekonometryczna pokazuje, że wpływ na tak pozytywny wynik miała także interwencja podejmowana w ramach RPO WP. W ramach RPO WP sfinansowano bowiem 555 projektów wpisując się w kategorie interwencji związane z Celem 1 o łącznej wartości dofinansowania przekraczającej 1,1 mld zł. W przypadku tego Celu RPO WP finansuje 11% projektów dofinansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych i realizujących ten cel strategiczny (10% wartości wkładu UE przypadającego na te projekty).

Wysoko oceniana skuteczność dotychczasowego wdrażania RPO WP oraz duże środki finansowe alokowane w działaniach przyczyniających się do tworzenia miejsc pracy mają swoje odzwierciedlenie we wzroście wskaźnika

zatrudnienia. Istotne są tu zarówno projekty miękkie wpisujące się w 7 Oś Priorytetową, jak i wsparcie przedsiębiorstw realizowane w 1 Osi Priorytetowej, których konsekwencją jest rozwój regionalnych firm i tym samym tworzenie nowych miejsc pracy. Mniej istotna dotychczas, choć ze względu na charakter podejmowanych działań warto analizy za kilka lat, była interwencja podejmowana w ramach OP 5 oraz OP 9.

Dynamikę wskaźnika zatrudnienia w regionie przedstawia poniższy wykres:

Wykres 4. Postęp województwa podkarpackiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – zatrudnienie

Źródło: Oszacowanie własne

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

O ile na koniec roku wartość wskaźnika wyniosła 69,6%, o tyle prognozy pokazują, że już w 2019 przekroczona zostanie granica 70%, zaś na koniec okresu wdrażania RPO poziom zatrudnienia wyniesie aż 71,3% i tym samym osiągnięty zostanie zakładany poziom docelowy (71%). Należy jednak pamiętać, że na osiągnięcie celów wpływ ma koniunktura ogólnokrajowa, w związku z czym przy prognozowanej dobrej sytuacji w gospodarce możliwe jest osiągnięcie jeszcze wyższej wartości wskaźnika w regionie.

Cel 2. Badania i rozwój

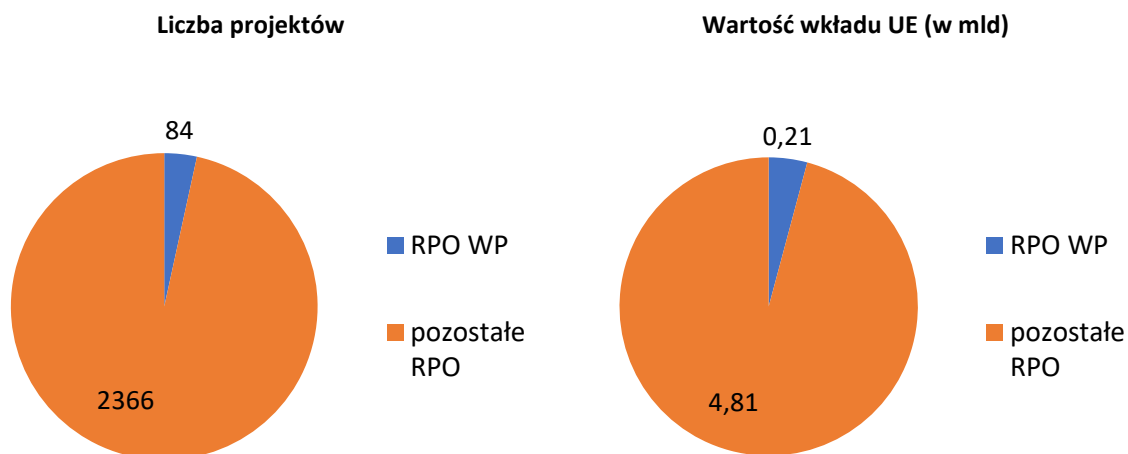
Realizacja Celu 2 Strategii Europa 2020 związana jest z postulatem wzmocnienia gospodarki europejskiej, zwiększania jej konkurencyjności poprzez wzrost innowacyjności. Postawione cele są bardzo ambitne, w szczególności dla Polski, w której nakłada na działalność badawczo-rozwojową nigdy nie były wysokie. Pomimo że innowacyjność jest w obecnej perspektywie obszarem szczególnego wspierania, efekty interwencji zarówno na poziomie ogólnokrajowym, jak i poszczególnych regionów, nie są jeszcze znaczące.

Na poziomie RPO WP badania i rozwój są wspierane w ramach 1 Osi Priorytetowej, w której realizowane są m.in. dwa działania realizujące Cel Tematyczny 1:

- Działanie 1.1. Wsparcie infrastruktury B+R jednostek naukowych
- Działanie 1.2 Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia

W przypadku Celu 2 RPO WP finansuje 3% projektów dofinansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych i realizujących ten cel strategiczny (4% wartości wkładu UE przypadającego na te projekty).

Wykres 5. Liczba projektów oraz wartość wkładu UE dla projektów wpisujących się w cel 2 Strategii UE 2020 i finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych

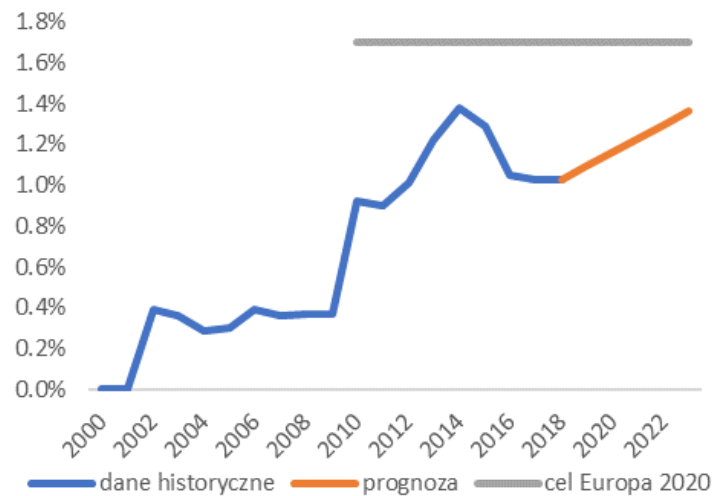
Źródło: opracowanie własne

W RPO WP Cel 2 realizują (wpisując się w odpowiednie kategorie interwencji) 84 projekty za łączną kwotę dofinansowania równą 209,3 mln zł. Stanowi to 4,6% wszystkich projektów wdrażanych w ramach RPO WP, których wartość wkładu UE stanowi 5,6% całego wkładu unijnego w RPO.

Skuteczność Działania 1.1 oraz Działania 1.2 nie jest oceniana jako bardzo wysoka. Ograniczenia wynikające z regulacji systemowych, w szczególności konieczność negocjacji zakresu projektów z MliR, MNiSW oraz NCBR sprawiają, że wpływ IZ na wdrażania tych działań został mocno ograniczony. Bariery w sferze mentalności utrudniające współpracę między światem nauki a biznesem są powoli przełamywane, jednak również utrudniają realizację tego typu działań. Wobec niskiego potencjału absorpcyjnego i zagrożenia wydatkowania środków w OP 1 rekomenduje się realokację środków z Działania 1.1 oraz 1.2 na działania związane ze wsparciem przedsiębiorstw.

Te czynniki sprawiają, że osiągnięcie założonego celu związanego z wydatkami na B+R wydaje się bardzo trudne. Poniższy wykres pokazuje, że do roku 2014 wskaźnik wysokości nakładów na B+R jako % PKB rósł dynamicznie, jednak w kolejnych latach zaczął spadać i w latach 2015-2018 utrzymuje się na niskim poziomie ledwo przekraczając 1%. Co prawda prognozuje się wzrost do 1,37% w perspektywie do roku 2023, jednak nie zostanie osiągnięty poziom docelowy. Co więcej, ocenia się, że środki z RPO WP mają bardzo ograniczony wpływ na poziom tego wskaźnika.

Wykres 6. Postęp województwa podkarpackiego w osiąganiu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – B+R

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

Cel 3. Zmiany klimatyczne i energia

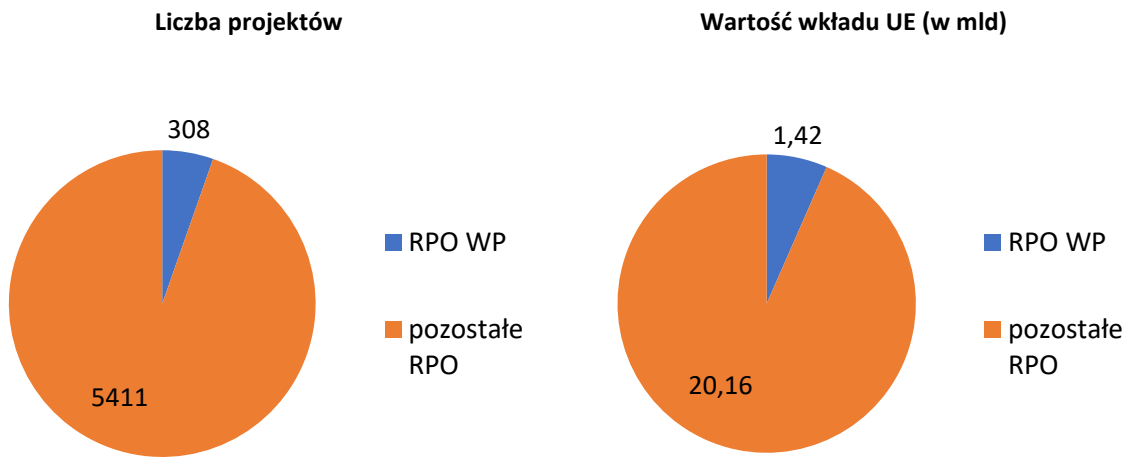
Wpisanie do Strategii Europa 2020 celu związanego z ograniczeniem zużycia energii pierwotnej, wzrostem udział odnawialnych źródeł energii oraz wzrostem efektywności energetycznej wiąże się z koniecznością przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym wywoływanym działalnością człowieka. Mieszkańcy Europa coraz częściej doświadczają negatywnych konsekwencji intensywnego rozwoju gospodarczego, rozwoju infrastruktury, rosnącego wytwarzania odpadów i zanieczyszczenia powietrza.

Cele 3 jest monitorowany przy pomocy trzech wskaźników:

1. Emisja gazów cieplarnianych, która w skali Europy powinna spaść o 20% w stosunku do roku 1990 (w przypadku Polski założono jedynie spadek, co jest uzasadnione biorąc pod uwagę trwający intensywny rozwój kraju). Wpływające na ten wskaźnik projekty mogą być realizowane przede wszystkim w ramach:
 - Działania 3.3 Poprawa jakości powietrza
 - Działania 5.4 Niskoemisyjny transport miejski
 - Działania 5.5 Niskoemisyjny transport miejski - ZIT
2. Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto, który w Europie powinien osiągnąć 20% (w Polsce założono wzrost tego udziału). Wśród działań RPO WP, które mają wpływ na ten wskaźnik należy wymienić przede wszystkim Działanie 3.1 Rozwój OZE.
3. Zużycie energii pierwotnej, które powinno spaść (w Polsce - 96 Mtoe). W RPO WP na wskaźnik ten oddziałują przede wszystkim projekty realizowane w ramach Działania 3.2 Modernizacja energetyczna budynków.

W przypadku celu 3. RPO WP finansuje 5% projektów dofinansowanych w ramach wszystkich regionalnych programów operacyjnych i realizujących ten cel strategiczny (7% wartości wkładu UE przypadającego na te projekty).

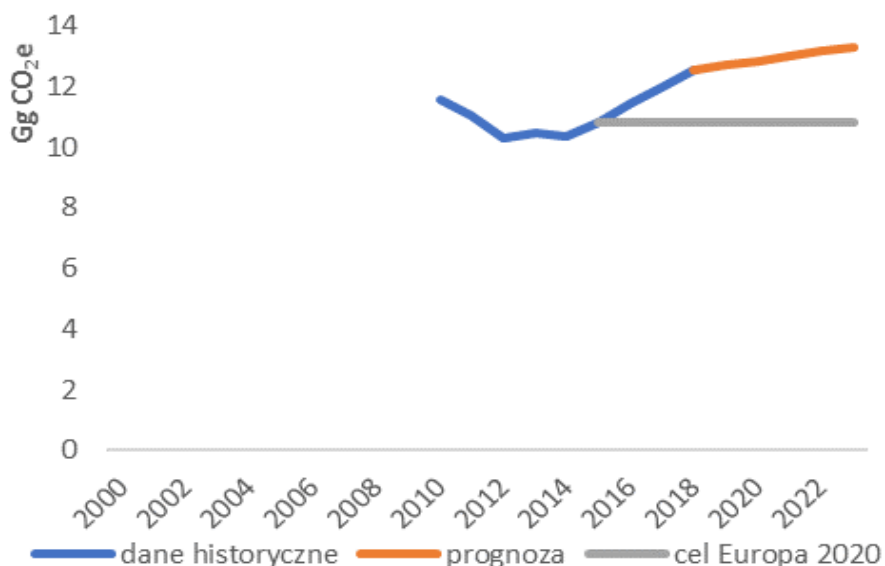
Wykres 7. Liczba projektów oraz wartość wkładu UE dla projektów wpisujących się w cel 3. i 4. Strategii UE 2020 i finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne

W przypadku pierwszego ze wskaźników powiązanych z Celem 3 Strategii ocenia się jako niemożliwe osiągnięcie założonych wartości docelowych. Dotychczasowy trend oraz prognozę do roku 2023 pokazuje poniższy wykres.

Wykres 8. Postęp województwa podkarpackiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – gazy cieplarniane

Źródło: Oszacowanie własne.

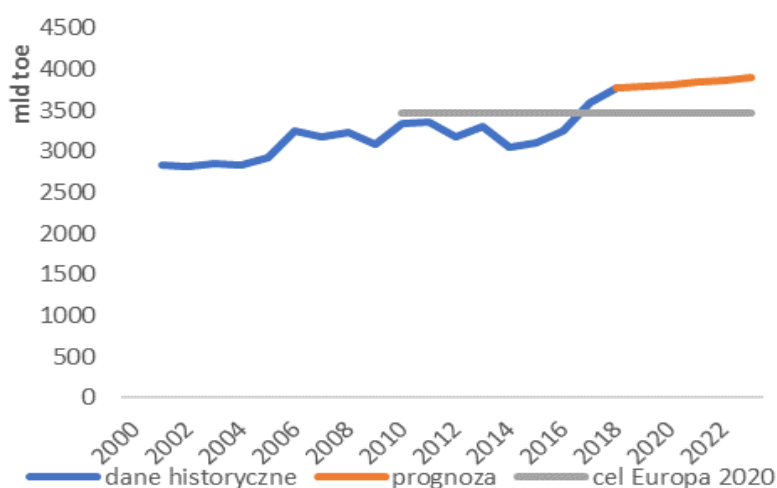
Uwaga: Jako punkt startowy przyjęto rok 2014 (początek realizacji RPO). Cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do populacji.

Wartość wskaźnika związanego z emisją gazów cieplarnianych nie tylko nie spada do wyznaczonego poziomu, a wręcz systematycznie rośnie, mimo projektów finansowanych ze środków RPO WP mających na celu ograniczenie emisji. Estymowany wpływ RPO wynosi ok -0,5 Gg CO₂e w skali roku, co ma jednak zbyt małe znaczenie wobec rosnącej emisji w regionie.

Drugi ze wskaźników nie jest agregowany z poziomu regionów, w związku z czym nie jest możliwe ukazanie go w analogiczny sposób jak dotychczasowych. Jednak w związku z tym, że Działanie 3.1 RPO WP cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem, w związku z czym prognozuje się, że wskaźnik programowy *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej* zostanie znacznie przekroczony (ok 277%), co oznacza, że instalacje powstałe dzięki RPO WP będą w stanie wytwarzać ponad 250 MW. Jest to więc istotny wpływ, który przyczyni się do realizacji wskaźnika Celu 3 Strategii Europa 2020.

W przypadku trzeciego wskaźnika również najprawdopodobniej nie zostanie osiągnięta zakładana wartość docelowa. Do roku 2016 wartość wskaźnika utrzymywała się na poziomie niższym od zakładanego, jednak w 2017 nastąpił gwałtowny wzrost, który według prognoz utrzyma się co najmniej do roku 2023. Tym niemniej należy pamiętać, że wartość tego wskaźnika może się dynamicznie zmieniać w poszczególnych latach, gdyż zużycie energii zależy m.in. od warunków pogodowych zimą.

Wykres 9. Postęp województwa podkarpackiego w osiąganiu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – energia pierwotna

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do populacji.

Podsumowując należy stwierdzić, że wpływ RPO WP na Cel 3 Strategii jest różny w zależności od wskaźnika monitorującego. W przypadku wskaźnika związanego z rozwojem OZE należy jednoznacznie ocenić pozytywny wpływ Programu. Dzięki dofinansowaniu w Działaniu 3.1 możliwy jest zakup nowych instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Zainteresowanie tego typu wsparciem jest bardzo duże, wskaźniki programowe są realizowane. Natomiast w przypadku dwóch pozostałych wskaźników, mimo nakładów ze strony RPO, nie udało się osiągnąć zakładanych rezultatów. Jest to związane przede wszystkim z rozwojem kraju i regionu, którego jedną z konsekwencji jest wzrost emisji gazów cieplarnianych oraz wzrost zużycia energii pierwotnej. Jest to zjawisko powszechne zarówno w skali kraju, jak i poszczególnych regionów. Można wręcz stwierdzić, że na obecnym etapie rozwoju kraju realizacja tych wskaźników stoi w sprzeczności w realizacji innych wskaźników rozwoju gospodarczego. Dążąc do wzrostu przedsiębiorczości, wzrostu produkcji, wzrostu eksportu, rozwoju budownictwa w najbliższych latach wskaźnik zużycia energii nie będzie zapewne spadał. Należy dążyć do ograniczenia emisji szkodliwych gazów cieplarnianych, jednak jest to również trudne przy dynamicznym rozwoju

gospodarczym. Dopóki w regionie podkarpackim istnieją silne potrzeby związane z inwestycjami infrastrukturalnymi, w tym budowa dróg, sieci wodnych i kanalizacyjnych, parkingów itp., regionalny program operacyjny chcąc odpowiedzieć na te potrzeby, będzie się raczej przyczyniał do wzrostu emisji gazów cieplarnianych. O pozytywnym wpływie będzie można mówić w dłuższej perspektywie, gdy zintegrowane systemy transportowe przyczynią się do usprawnienia komunikacji publicznej, co spowoduje zmniejszenie indywidualnych dojazdów samochodami; gdy zainstalowane odnawialne źródła energii osiągną swą docelową moc; gdy zmodernizowane zostaną źródła ciepła; gdy podniesiona zostanie efektywność energetyczna budynków itp.

Cel 4. Edukacja

Czwarty Cel Strategii Europa 2020 jest monitorowany przez dwa wskaźniki:

1. Odsetek osób, które wcześniej kończą naukę, który dla Polski został określony na poziomie 4,5%.
2. Osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie, którego wartość docelowa dla naszego kraju wynosi 45%

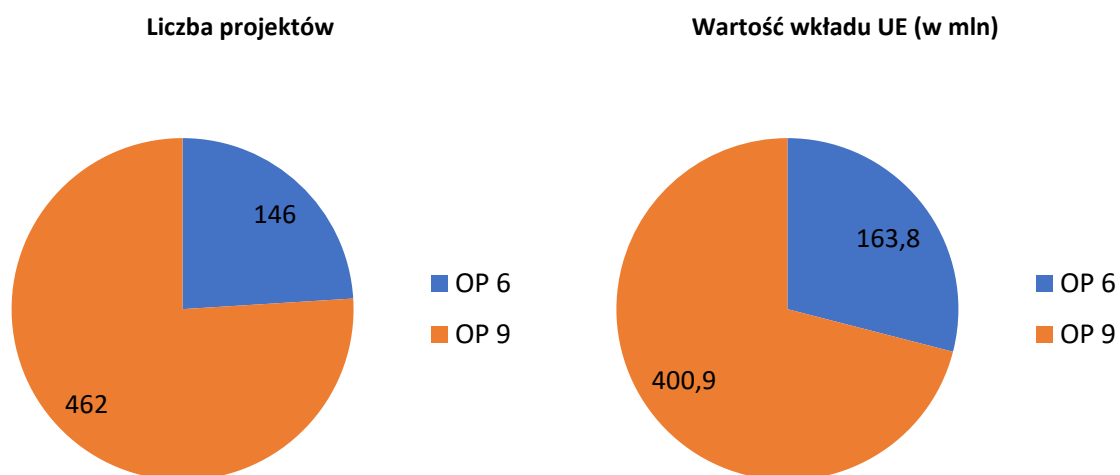
W ramach RPO WP wspieranie edukacji odbywa się przede wszystkim w działaniach współfinansowanych z EFS (OP 9 Jakość edukacji i kompetencji w regionie), lecz także w ramach EFRR (OP 6 Spójność przestrzenna i społeczna) w tym:

- Poddziałanie 6.4.3 Szkolnictwo ogólne
- Działanie 9.2 Poprawa jakości kształcenia ogólnego

W przypadku Celu 4 RPO WP finansuje 9% projektów dofinansowanych w ramach wszystkich regionalnych programów operacyjnych i realizujących ten cel strategiczny (7% wartości wkładu UE przypadającego na te projekty).

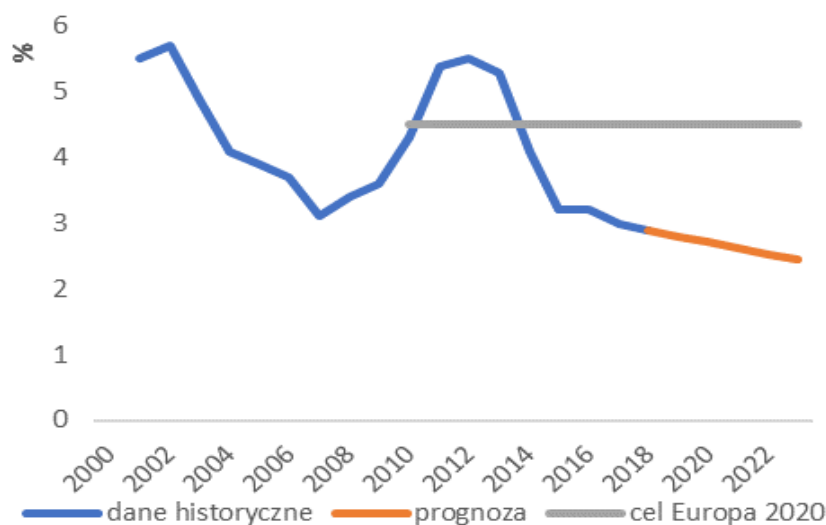
Jak już zostało wspomniane na realizujące Cel 4 projekty RPO WP składają się te, które finansowane są w ramach OP 9 (76% liczby projektów i 71% wartości wkładu UE) oraz OP 6 (24% liczby projektów i 29% wartości wkładu UE). Wynik ten nie zaskakuje biorąc pod uwagę, że OP 9 jest w całości dedykowana rozwojowi edukacji.

Wykres 11. Liczba projektów oraz wartość wkładu UE dla projektów wpisujących się w Cel 4 Strategii UE 2020 finansowanych w ramach RPO WP - podział na osie priorytetowe

Źródło: opracowanie własne

Wykres 10. Postęp województwa podkarpackiego w osiąganiu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – młodzież

Źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych Eurostat

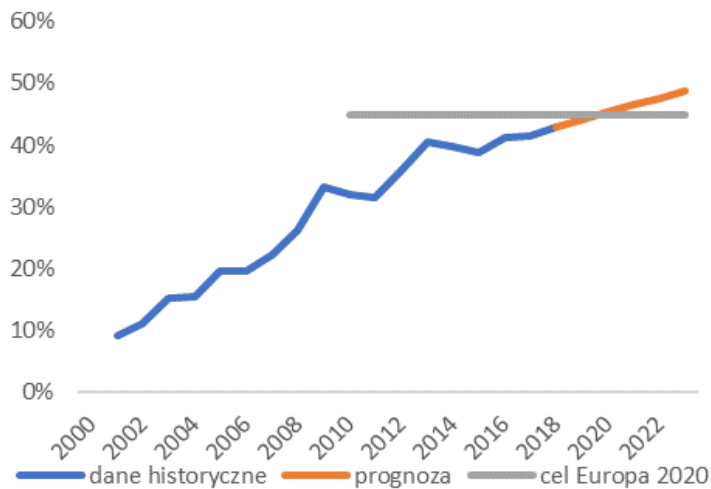
Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

W przypadku wskaźnika młodzieży nie kontynuujących nauki osiągnięcie wartości docelowej nie jest zagrożone. Od roku 2012 następuje coroczny spadek, który zgodnie z prognozami będzie kontynuowany do roku 2023, gdy osiągnie wartość 2,4%. Obecnie (na koniec 2018) wynosi on 2,9%. Oznacza to, że postawione cele zostały zrealizowane już teraz, a w kolejnych latach sytuacja będzie się jeszcze poprawiać.

Ocenia się, że wpływ RPO WP na realizację Celu 4 jest jednoznacznie pozytywna. Stosunkowo duża ilość środków wydatkowana na OP 6 i OP 9 sprawia, że zarówno podnosi się poziom nauczania, jak i poprawia infrastruktura edukacyjna, co ma wpływ na podejmowane decyzje dotyczące kontynuowania edukacji.

Wskaźnik dotyczący wykształcenia systematycznie rośnie, choć w ramach RPO WP nie identyfikuje się działania mającego bezpośredni wpływ na szkolnictwo wyższe. Obecnie (na koniec 2018) poziom wskaźnika wynosi 42,9%. Pomimo braku interwencji Programu w tym zakresie, w horyzoncie roku 2020 roku osiągnięcie celu wydaje się bardzo prawdopodobne (prognozowany poziom to 45,3%), a w 2023 roku – pewne (48,8%).

Wykres 11. Postęp województwa podkarpackiego w osiąganiu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – wykształcenie

Źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych Eurostat

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

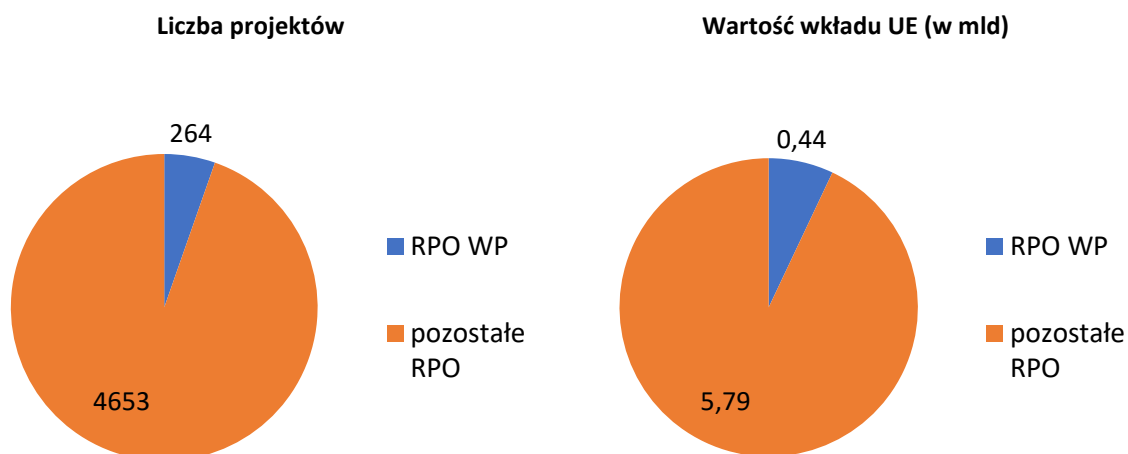
Cel 5. Ubóstwo i wykluczenia społeczne

Piąty Cel Strategii Europa 2020 odpowiada na potrzebę walki z wykluczeniem społecznym, która powinna być prowadzona równoległe do działań wspierających rozwój gospodarczy. Podobnie jak w przypadku Celu 4 jest on realizowany w przeważającej części w ramach projektów ‘miękkich’ współfinansowanych ze środków EFS (OP 8), jednak przy współudziale projektów wspierających rozwój infrastruktury społecznej w ramach EFRR. Do realizacji przyczyniają się następujące Działania:

- działania w ramach 6 Osi Priorytetowej:
 - Działanie 6.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej
 - Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej
- większość działań w ramach 8 Osi Priorytetowej Integracja społeczna:
 - Działanie 8.1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
 - Działanie 8.2 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym prowadzona przez ośrodki pomocy społecznej/powiatowe centra pomocy rodzinie
 - Działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych
 - Działanie 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej
 - Działanie 8.5 Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie
 - Działanie 8.6 Koordynacja sektora ekonomii społecznej w regionie – projekt pozakonkursowy ROPS

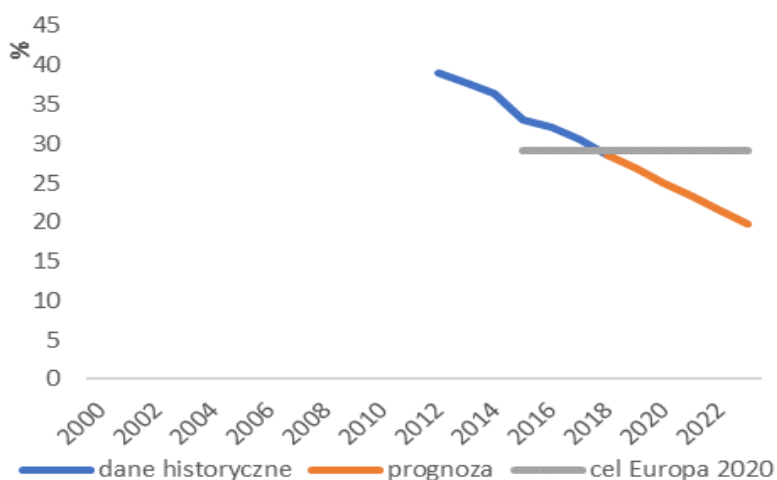
W przypadku Celu 5 RPO WP finansuje 5% projektów dofinansowanych w ramach wszystkich regionalnych programów operacyjnych i realizujących ten Cel (7% wartości wkładu UE przypadającego na te projekty).

Wykres 12. Liczba projektów oraz wartość wkładu UE dla projektów wpisujących się w cel 7. Strategii UE 2020 i finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Wykres 13. Postęp województwa podkarpackiego w osiąganiu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – ubóstwo

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: Jako punkt startowy przyjęto rok 2014 (początek realizacji RPO). Cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do populacji.

W horyzoncie objętym danymi województwo cechował bardzo szybki spadek liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Z tego względu już w 2018 roku osiągnięto wartość docelową; utrzymanie jej nie powinno nastęrczać problemu ani w 2020, ani w 2023 roku.

Należy jednak zauważyć, że estymowany wpływ RPO WP na ten wskaźnik jest minimalny (ok -0,04 pkt proc rocznie). Kluczowe dla osiągnięcia wartości docelowej są dwa czynniki. Pierwszy z nich dotyczy ogólnie dobrej koniunktury w kraju i w regionie. Trzeba tu mieć na myśli przede wszystkim spadające bezrobocie, wzrost

wynagrodzeń, systematycznie rosnące PKB, napływ inwestycji. Z drugiej strony istotne jest to, że rozwój gospodarczy nie powoduje wzrostu nierówności społecznych, czemu przeciwdziała system zabezpieczenia socjalnego grup defaworyzowanych, w tym krajowy program 500+, wsparcie udzielane przez ośrodki pomocy społecznej i działalność organizacji pozarządowych.

Na kolejnej stronie przedstawiono tabelę, w której w syntetyczny sposób przedstawiono wpływ poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WP na realizację celów Strategii Europa 2020.

Wpływ Osi Priorytetowych RPO WP na cele Strategii Europa 2020

Tabela 3. Podsumowanie wpływu RPO WP 2014-2020 na realizację celów Strategii Europa 2020

Lp.	Nazwa Priorytetowej Osi	Przypisanie wskaźników do celów SE2020	Działania do realizujących	W ujęciu ilościowo-finansowym		Podsumowanie
				Sposób analizy wkładu osi priorytetowej w realizację celów Strategii Europa 2020	Krótki opis wpływu osi priorytetowej na realizację Strategii Europa 2020	
1	OP 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	Działania 1.1 oraz 1.2 realizują wskaźnik 'nakłady na B+R'		Zgodnie z przyjętym sposobem analizy wpływu ilościowego i finansowego, wzięto pod uwagę kategorię interwencji dla każdego z projektów realizowanych w ramach poszczególnych Osi. Każdą z kategorii interwencji przypisano do jednego z pięciu celów Strategii Europa 2020.	W ramach OP 1 realizowane są 274 projekty o łącznej wartości 1 073 485 947 zł wpływających na cel 1 SE2020 W ramach OP 1 realizowane są 84 projekty o łącznej wartości 307 405 511 zł wpływających na cel 2 SE2020 W ramach OP 1 realizowany jest 1 projekt o wartości 630 000 wpływający ca cel 3 SE2020.	Wpływ RPO WP 2014-2020 na Strategię Europa 2020 został szczegółowo opisany w Załączniku nr 3 do raportu. Największy wpływ na cele SE 2020 mają projekty realizowane w ramach OP 1 – to 362 projekty o łącznej wartości ok 1 380 mln zł, które wpływają na Cel 1 oraz Cel 2 Strategii.
2	OP 2. Cyfrowe Podkarpackie	OP 2 nie realizuje żadnego ze wskaźników SE2020		<ul style="list-style-type: none"> • Cel 1 jest realizowany poprzez następujące kategorie interwencji: 067, 102, 103, 104, 106 • Cel 2 jest realizowany poprzez następujące kategorie interwencji: 002, 056, 057, 058, 059, 060, 061, 062, 064 	OP 2 nie wpływa na cele SE2020	Kolejna Oś realizująca cele SE2020 w największym stopniu to OP 3, w ramach której realizowanych jest 277 projektów o wartości 1 195 mln zł.
3	OP 3. Czysta energia	Działanie 3.1 realizuje wskaźnik 'udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto'			W ramach OP 3 realizowane są 292 projekty o łącznej wartości 1 194 801 045 zł wpływających na Cel 3 SE2020	

		<p>Działanie 3.2 realizuje wskaźnik 'zużycie energii pierwotnej'</p> <p>Działanie 3.3 realizuje wskaźnik 'emisja gazów cieplarnianych'</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 3 jest realizowany poprzez następujące kategorie interwencji: 003, 009, 010, 011, 012, 013, 014, 015, 016, 021, 023, 024, 025, 026, 027, 035, 036, 039, 040, 041, 042, 043, 044, 065, 068, 069, 070, 071, 083, 084, 085, 086, 087, 090, 100 • Cel 4 jest realizowany poprzez następujące kategorie interwencji: 049, 050, 051, 052, 115, 116, 117, 118 • Cel 5 jest realizowany poprzez następujące kategorie interwencji: 073, 080, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113 		<p>Wpływu na Cele Strategii nie ma OP 2.</p> <p>Pod względem liczby projektów RPO województwa podkarpackiego przyczynia się przede wszystkim do realizacji celu 4 (33% projektów finansowanych w RPO WP wpisuje się w te cele) i Celu 1 (31% projektów). W najmniejszym stopniu projekty wpływają na realizację celu 2 (5% projektów).</p>
4	OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	OP 4 nie realizuje żadnego ze wskaźników SE2020		W ramach OP 4 realizowanych jest 15 projektów o łącznej wartości 101 472 402 zł wpływających na Cel 3 SE2020	
5	OP V Infrastruktura komunikacyjna	OP 5 nie realizuje żadnego ze wskaźników SE2020		W ramach OP 5 realizowanych jest 10 projektów o łącznej wartości 781 825 737zł wpływających na Cel 3 SE2020	
6	OP VI Spójność przestrzenna i społeczna	<p>Poddziałania 6.4.1, 6.4.2 realizują wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64</p> <p>Poddziałanie 6.4.3 realizuje wskaźnik 'młodzież niekontynuująca nauki'</p> <p>Działania 6.2 oraz 6.3 realizują wskaźnik 'wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub</p>		W ramach OP 6 realizowanych jest 146 projektów o łącznej wartości 310 691 157 zł wpływających na Cel 4 SE2020	

		wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy)			
7	OP VII Regionalny rynek pracy	Działania 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6 realizują wskaźnik 'wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64'		W ramach OP 7 realizowanych jest 277 projektów o łącznej wartości 602 809 826zł wpływających na Cel 1 SE2020 W ramach OP 7 realizowanych jest 49 projektów o łącznej wartości 70 044 277 zł wpływających na Cel 5 SE2020	
8	OP VIII Integracja społeczna	Działania 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6 realizują 'wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy)'		W ramach OP 8 realizowanych jest 215 projektów o łącznej wartości 446 074 899 zł wpływających na Cel 5 SE2020	
9	OP IX Jakość edukacji i kompetencji w regionie	Działania 9.3, 9.4, 9.5 realizują wskaźnik 'wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64' Działanie 9.2 realizuje wskaźnik 'młodzież niekontynuująca nauki'		W ramach OP 9 realizowane są 462 projekty o łącznej wartości 471 732 992 zł wpływające na Cel 4 SE2020	

Źródło: opracowanie własne